

Sygn. akt V U 1325/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Nowakowska

Protokolant Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 r. w Kaliszu

odwołania S. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 6 października 2016 r. Nr (...)

w sprawie S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

Zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 6 października 2016 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje S. M. prawo do emerytury pomostowej obliczonej w oparciu o kapitał początkowy ustalony zgodnie z decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 9 lipca 2004r.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 06.10.2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. przyznał S. M. emeryturę pomostową, od 31.08.2016r. od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy, a do ustalenia jej wysokości przyjął kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 30.09.2016r. z pominięciem nagród wykazanych w Rp-7 za lata 1984-1993, gdyż nie wiadomo czy opłacone były od nich składki na ubezpieczenie społeczne.

Odwołanie od tej decyzji wniósł do Sądu S. M. domagając się przyznania emerytury pomostowej w oparciu o prawidłowo ustalony kapitał początkowy ustalony.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił co następuje:

S. M. urodził się w dniu (...)

Decyzją z dnia 09.07.2004r. ZUS ustalił mu kapitał początkowy z uwzględnieniem m.in. danych o zarobkach uzyskanych w Przedsiębiorstwie (...) sp.z o.o w K., gdzie pracował w okresie od 1.09.1989r. do 11.10.1995r. Dane te zawarte były w dokumencie Rp-7 z dnia 3.12.1999r. i uwzględniały m.in. nagrody uzyskane przez niego w latach 1989-1995r.

Przed ustaleniem wysokości emerytury pomostowej ZUS wydał dnia 30.09.2016r. nową decyzję w sprawie kapitału początkowego, dokonał bowiem weryfikacji wysokości podstawy wymiaru składek, poprzez ponowną ocenę wspomnianego Rp-7 z 3.12.1999r. ZUS pominął wskazane w tym dokumencie kwoty nagród, bowiem uznano, że nie wiadomo z jakiego tytułu przysługiwały i czy zostały objęte składkami na ubezpieczenie społeczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art.14 ust1 ustawy o emeryturach pomostowych emerytura ta stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury ustalonej w sposób określony w art.25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej tablic średniego trwania życia, o których mowa w art.26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wspomniany art.25 dotyczy ustalenia emerytury w powiązaniu z kapitałem początkowym wyliczonym na dzień 1.01.1999r., zgromadzonymi po tej dacie i zwaloryzowanymi składkami oraz z prognozowaną długością dalszego życia.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (T.j. Dz.U. z 2016r. poz. 887) dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948r., którzy przed wejściem w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Zgodnie z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. 1983 r. Nr 10 poz. 49) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla celów emerytalno-rentowych jest zaświadczenie wystawione przez pracodawcę lub jego następcę prawnego według wzoru ustalonego przez ZUS (formularz ZUS Rp7) albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Odwołujący się taki dokument z dnia 3.12.1999r. przedłożył organowi rentowemu, który bez zastrzeżeń uwzględnił go ustalając kapitał początkowy w decyzji z dnia 09.07.2004r.

Zaskarżona decyzja o wysokości emerytury pomostowej powiązana jest z decyzją ponownie ustalającą kapitał początkowy S. M. w niższej wysokości, a ta z kolei została wydana w efekcie ponownej analizy materiału dowodowego - dokumentu Rp-7 z dnia 3.12.1999r. Dotyczył on zarobków osiągniętych w latach 1989-1995 w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. w K..

Dokument ten był w posiadaniu ZUS już 2003r., tj. od wystąpienia przez ubezpieczonego z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego. Postępowanie w tej kwestii zakończone było prawomocną decyzją z dnia 09.07.2004r o ustaleniu kapitału początkowego i w toku tamtego postępowania organ rentowy nie miał żadnych wątpliwości co do wspomnianego dokumentu, w szczególności co do wskazanych w nim nagród jako składników wynagrodzeń.

Bezspornym jest, że składając wniosek o emeryturę pomostową w dniu 09.05.2016r. odwołujący się nie przedłożył żadnych nowych dowodów z okresu zatrudnienia we wspomnianym przedsiębiorstwie. Również organ rentowy w tej sprawie nie ujawnił żadnych nowych okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji.

Istotą sporu było zatem czy organ rentowy – w świetle ustalonego stanu faktycznego, tj. gdy w sprawie nie pojawiły się żadne nowe dowody ani okoliczności mające wpływ na wysokość kapitału początkowego ze spornego okresu – był uprawniony do ponownej analizy posiadanych i ocenionych już uprzednio dokumentów.

W ocenie Sądu, postępowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, którego konsekwencją było wydanie decyzji z ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 30.09.2016r. oraz zaskarżonej decyzji z dnia 06.10.2016r. o przyznaniu emerytury pomostowej w wysokości niższej niż, gdyby została ustalona w oparciu o kapitał

początkowy wynikający z prawomocnej decyzji z dnia 09.07.2004r. czyli przy uwzględnieniu zarobków wynikających z zaświadczenia Rp-7 z dnia 03.12.1999r., było nieuprawnione.

Zgodnie zaś z art. 114 ust. 1, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Z kolei przepis art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej stanowił, że przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Obecnie przepis art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej już nie obowiązuje – utracił moc w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28.02.2012 r., K 5/11 (Dz. U. poz. 251), zgodnie z którym wymieniony wyżej przepis został uznany za niekonstytucyjny, jako niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Cytowany wyżej przepis utracił moc w dacie promulgacji powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 08.03.2012 r.

Wbrew stanowisku organu rentowego w ocenie Sądu de facto podstawę prawną wydania decyzji z dnia 30.09.2016r. ponownie ustalającej wysokość kapitału początkowego stanowił właśnie art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej.

Zdaniem Sądu nie znajduje uzasadnienia prawnego stanowisko ZUS, że kapitał początkowy nie stanowi świadczenia, lecz jego element i może być dowolnie zmieniany aż do czasu przyznania świadczenia, bowiem przepis art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ponownym ustalaniu kapitału początkowego wprost odsyła do tożsamyh zasad jakie obowiązują przy ustalaniu świadczeń emerytalno-rentowych.

Stosownie do art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego uzależnione zostało od stwierdzenia, iż zaszły okoliczności określone w art. 114 tej ustawy, to jest w przypadku przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności, istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość (wyrok SA w Warszawie z dnia 24.01.2008 r., III AUa 1199/2007). Organ rentowy przyznał, że ponowne ustalenie kapitału początkowego ubezpieczonej zostało dokonane na podstawie odmiennej oceny tego samego materiału dowodowego - zaświadczenia Rp-7 dokumentującego wynagrodzenie uzyskiwane w okresie zatrudnienia Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o.

Odwołujący się nie składał wniosku o ponowne ustalenie kapitału, ani nie przedłożył żadnych nowych dowodów z przedmiotowego okresu nakazujących odmiennie ocenić zawarte w przedmiotowej dokumentacji informacje. W sprawie nie pojawiły się również nowe okoliczności, zewnętrzne, które stanowiłyby ku temu podstawę. Organ rentowy także nie dokonał własnych nowych ustaleń, jedynie inaczej ocenił podstawy do uwzględnienia wskazanych w Rp-7 nagród, choć dokument ten zawiera wyraźną informację, że do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenie-(przychód, a do 1998r. dochód) stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. W ocenie Sądu dokument ten nie powinien więc budzić obecnie wątpliwości organu rentowego, tak jak nie budził w 2004r. gdy ZUS ustalał kapitał początkowy po raz pierwszy

Orzecznictwo sądowe w kwestii zmiany wcześniejszej dokonanej oceny materiału dowodowego jest ukształtowane.

W uchwale siedmiu sędziów z dnia 05.06.2003 r., III UZP 5/03, Sąd Najwyższy stwierdził, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o świadczenie, przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest już okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 cyt. ustawy.

Również w orzeczeniu z dnia 05.04.2011 r. (III UK 91/2010) Sąd Najwyższy ocenił, że z zawartego w art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS odesłania do odpowiedniego stosowania art. 114 ust. 1 ustawy wynika jednoznacznie, że zawarte w art. 114 ust. 1a ustawy określenie „przedłożone dowody” oznacza nowe dowody w

rozumieniu art. 114 ust. 1 ustawy, a to z kolei jest równoznaczne z uznaniem, że w sytuacji gdy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury, nie przedstawiono nowych dowodów, istniejących przed dniem wydania tej decyzji a nieznanymi w tym dniu organowi rentowemu, to organ rentowy nie może z urzędu wszcząć postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń w trybie art. 114 ust. 1a w związku z ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odmienne interpretacja tego przepisu, a mianowicie przyjęcie, że przepis ten nawet po upływie wielu lat, przyznaje organowi rentowemu kompetencję do wszczęcia postępowania z urzędu wyłącznie w oparciu o odmienną ocenę wcześniej przedłożonych dowodów narusza zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przezeń prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Z kolei w wyroku z dnia 30.01.2008 r. (I UK 195/2007) Sąd Najwyższy wskazał, że w sytuacji, gdy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury, nie przedstawiono nowych dowodów ani nie ujawniono nieuwzględnionych poprzednio okoliczności, a uznane poprzednio za wiarygodne dowody dawały podstawy do przyznania tego prawa, organ rentowy nie może z urzędu wszcząć postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń w trybie art. 114 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zdaniem Sądu Okręgowego, analogicznie należało ocenić kwestię wysokości świadczenia, które raz ustalone na podstawie konkretnych dokumentów, ocenionych przez organ rentowy, nie może ulegać zmianie tylko z tego powodu, że po znacznym (ponad 10-letnim) upływie czasu organ rentowy uznał, że ocena ta była błędna. Zdaniem Sądu, nawet jeśli faktycznie miałyby to miejsce, błąd organu rentowego nie może rzutować na prawomocne ustalone uprawnienia ubezpieczonej, w tym wypadku prawo do ustalenia kapitału początkowego w określonej wysokości. Nadto, kwestia wysokości kapitału początkowego, wbrew stanowisku organu rentowego, jest elementem świadczenia emerytalnego, a jego zmiana podlega tożsamym zasadom i obostrzeniom jak to świadczenie.

Dodatkowo Sąd wskazuje, iż podziela należy pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16.10.2013 r. w sprawie III AUa 214/13 ([http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/\\$N/151000000001521_III_AUa_000214_2013_Uz_2013-10-16_001](http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/$N/151000000001521_III_AUa_000214_2013_Uz_2013-10-16_001)), że w sytuacji, gdy dokumentacja płacowa ubezpieczonego budziła wątpliwości organu rentowego, to niejasne i wątpliwe kwestie z tym związane mógł wyjaśnić w toku postępowania wyjaśniającego przed wydaniem pierwszej decyzji o ustaleniu wysokości kapitału początkowego. Fakty wynikające z pierwotnie przedłożonych dowodów powinny być przy dołożeniu należytej staranności prawidłowo ocenione, wyjaśnione. Jeśli złożone do akt kapitału początkowego dowody nie stały się wówczas podstawą wdrożenia postępowania wyjaśniającego, to oznacza to, że organ rentowy nie dochował należytej staranności przy ocenie tych dowodów, i na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia, czy też niezajomości przepisów, uznał je za wiarygodne.

W niniejszej sprawie powyższy wywód może mieć zastosowanie tylko w takim zakresie, że skoro organ rentowy dysponując dokumentem Rp-7 nie podważał go, to nie może czynić tego obecnie, gdyż nie zaistniały żadne okoliczności podważające wiarygodność dokumentu. Zauważyć należy że rację ma odwołujący się, iż żądanie od niego się by wykazywał obecnie, po blisko 20 latach, z jakiego tytułu przysługiwały mu nagrody wskazane w Rp-7 podważa jego zaufanie do organu rentowego. Odwołujący się nawet nie miałby żadnych możliwości wykazania żądanych dowodów, bo jak wynika w KRS pracodawca nie istnieje już.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., w związku z w/w przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 06.10.2016r. przyznał odwołującemu się prawo do emerytury pomostowej obliczonej w oparciu o kapitał początkowy ustalony decyzją z dnia 09.07.2004r.